

ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการ
ในเขตอำเภอไพรีบึง จังหวัดศรีสะเกษ

BUDDHIST MONKS OPINIONS ON ADMINISTRATIVE PERFORMANCES OF
MONK EXECUTIVES IN PHRAI BUNG DISTRICT, SI SA KET PROVINCE

พระสมคิด นิตินาโร (ธรรมคุณ)¹

PHRA SOMKID THAMMAKHUN

ร.ม.(รัฐศาสตรกรรมการปกครอง)

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์สามประการคือ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์เขตอำเภอไพรีบึง จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์เขตอำเภอไพรีบึง จังหวัดศรีสะเกษ ของพระสงฆ์ที่มีพรรษา วุฒิการศึกษาสายสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารกิจการคณะสงฆ์เขตอำเภอไพรีบึง จังหวัดศรีสะเกษ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระภิกษุในเขตพื้นที่การปกครองของคณะสงฆ์เขตอำเภอไพรีบึง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 205 รูป กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 136 รูป โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่าห้าระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติอ้างอิงได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA หรือ F-test) แล้วทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรีบึง จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านปกครอง รองลงมาได้แก่ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ จำแนกตามพรรษา วุฒิการศึกษาสายสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรีบึง จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามวุฒิการศึกษาทางธรรม ต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพรรษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วน วุฒิการศึกษาสายสามัญ และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมี

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตรกรรมการปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ประเด็นปัญหาที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุดคือ ด้านศาสนศึกษา ได้แก่ข้อที่ว่า พื้นฐานของพระภิกษุ สามเณรที่เรียนหนังสือนั้นยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร ประเด็นแนวทางแก้ไขปัญหามีผู้เสนอแนะมากที่สุดคือ ด้านศาสนศึกษา ได้แก่ ข้อที่ว่า ควรมีการสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร จากรัฐบาลและเอกชน

บุคลากรได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ คือ ควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดของแต่ละหน่วยงานที่มีอยู่ ควรลดการคอร์รัปชันในหน่วยงานและปลูกจิตนึกที่ดีในการบริหารงานพร้อมเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ส่วนข้อเสนอแนะจำนวนน้อยที่สุดคือ การใช้หลักนิติธรรม หากเคร่งครัดจนเกินไปอาจทำให้การบริหารงานเกิดความล่าช้า และเกิดความยุ่งยากของปัญหาตามมา ควรมีการผ่อนสั้นผ่อนยาวเอื้ออาทรต่อกันโดยถูกต้องตามระเบียบ

ABSTRACT

The objective of this thesis was as follows: 1) to study the opinion of the clergy on the management of the ecclesiastical district of Praibung, Sisaket Province 2) to compare the reviews on the management of the ecclesiastical district of Praibung, Sisaket Province of the clergy, the age, years old, General Education, Religious education and Education Divinity fairly different, and 3) to study feedback on problems and solutions for the management of the ecclesiastical district of Praibung, Sisaket Province. The population in this study include the monks in the area of the rule of the ecclesiastical district of Praibung, Sisaket Province total 205 monks. The size of the sample using a sample schedule of Taro Yamane . The sample consisted of 136 monks by using simple random sampling was used for data collection was a questionnaire. The statistics used in this study was the frequency, percentage, mean, standard deviation test T-test, F-test and test different pairs using LSD (Least Significant Difference).

The results showed that 1) A comments of the clergy for the Administration of the Sangha Praibung district, Sisaket Province Overall, the high level considering it was found that the highest with an average of Education. Followed by The propagation of Buddhism and the side with the lowest is of the public welfare by age , years of general education were included in the line level. 2) Results to comparison of the clergy on the management of the ecclesiastical district of Praibung, Sisaket Province. Distinguish by Age - year and general Education. No difference was significant at the 0.05 level. 3) Suggestions regarding problems and solutions to manage the ecclesiastical district of Praibung, Sisaket province. Issues with most of the suggestions is the religious education including that monks and

novices who learn the basics of the book is not yet available as it should. Issues with suggested solutions the most study religious aspects, namely that there should be support for the education of monks and novices from the government and private sectors.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัดเป็นหน่วยงานปกครองและเป็นหน่วยงานดำเนินกิจการคณะสงฆ์ และกิจการพระศาสนาที่สำคัญที่สุด และเป็นฐานอันสำคัญยิ่งของคณะสงฆ์และพระพุทธศาสนา เป็นองค์กรหลักในการปกครองคณะสงฆ์หลักเกณฑ์และวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับวัด ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ทั้งและบทบัญญัติว่าด้วยมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นสถาบันหรือองค์กรปกครองคณะสงฆ์สูงสุด วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล หรือเป็นบุคคลตามกฎหมายในมาตรา 31 วรรคสอง และมาตรา 19 แห่งราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 วัดจึงได้รับความคุ้มครองจากบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่น ๆ วัดทั้งหลายย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายดังเช่นบุคคลธรรมดาแต่วัดใช้สิทธิและหน้าที่ ในการต่าง ๆ เองมิได้ จำเป็นต้องมีผู้แทน เพื่อใช้สิทธิและหน้าที่หรือแสดงเจตนา แทนโดยบัญญัติในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา 31 วรรคสาม ว่า “เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป” ดังนั้น เจ้าอาวาสเป็นผู้ปกครองวัดตามมาตรา 36 และเป็นผู้แทนวัดตามมาตรา 31 วรรคสาม ทั้งเป็นฐานะเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ดังความแห่งมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และไวยาวัจกรเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา เพราะเหตุนี้ ตำแหน่งเจ้าอาวาส จึงเป็นตำแหน่งที่สำคัญยิ่งโดยเฉพาะการบริหารจัดการวัดให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชน (กรมการศาสนา, 2540, หน้า 10)

เจ้าอาวาสเป็นพระสังฆาธิการในระดับวัด เป็นผู้นำของพระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ที่มีอยู่ในวัด จึงมีบทบาทสำคัญที่สุดต่อความเจริญรุ่งเรือง สันติสุข และความมั่นคงของวัด (ไพฑูริย์ เสียงก้อง, 2544, หน้า 20) โดยเหตุนี้ มหาเถรสมาคมซึ่งเป็นองค์กรปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์จึงได้กำหนดภารกิจสำคัญในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไว้หกด้านคือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ (พระเมธีธรรมาภรณ์, 2539, หน้า 78) ซึ่งการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ พระสังฆาธิการจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการวัด เพื่อให้การบริหารจัดการของวัดดำเนินการไปในเชิงรุก และได้ผลเต็มที่อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมการศาสนา, 2544, หน้า 20)

อำเภอไพรบึง ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดศรีสะเกษ ประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา มีวัดที่ขึ้นทะเบียนกับกรมศาสนาทั้งหมดจำนวน 16 แห่ง มีจำนวนพระภิกษุรวมกัน 205 รูป การปกครองพระสงฆ์ยึดตามเขตการปกครองของบ้านเมืองและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ตามกฎหมายมหาเถรสมาคมเป็นหลัก มีผู้บริหารคณะสงฆ์ภายในอำเภอ คือ เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสวัด เนื่องจากสภาพวัดเจ้าอาวาส สิ่งแวดล้อมทางด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจของแต่ละวัดมีความแตกต่างกัน ประกอบกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับการบริหารของพระสังฆาธิการเป็นที่ประจักษ์ อาทิ สถานที่และบริเวณวัดบางแห่งไม่สะอาดเรียบร้อย การประชาสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนาไม่ทั่วถึง การขาดความร่วมมือที่ติระหว่งชุมชนกับวัด และมีปัญหาอบายมุข

สิ่งเสพติดให้โทษ และพระภิกษุสามเณรขาดความกระตือรือร้นในการบริหารจัดการวัด เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นสารสนเทศในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการบริหารงานของพระสังฆาธิการให้มีประสิทธิภาพ สร้างความศรัทธาเลื่อมใสให้แก่ประชาชน เพิ่มมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ของพระสงฆ์ที่มีพรรษา ระดับการศึกษาสายสามัญ ระดับการศึกษาทางธรรม และเปรียญธรรม ต่างกัน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการแตกต่างกัน

3.2 พระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการแตกต่างกัน

3.3 พระสงฆ์ที่มีระดับการศึกษาทางธรรมและเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการแตกต่างกัน

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ พระภิกษุในเขตพื้นที่การปกครองของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ มีทั้งหมดจำนวน 205 รูป (ข้อมูลสถิติทะเบียนพระภิกษุในเขตพื้นที่ การปกครองของคณะสงฆ์ เขตอำเภอไพรบึง สำนักงานเจ้าคณะอำเภอไพรบึง ณ มกราคม 2557)

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

- (1) ด้านการปกครอง
- (2) ด้านการศาสนศึกษา
- (3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์
- (4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

- (5) ด้านการสาธารณสุข
- (6) ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ สถานที่เขตพื้นที่การปกครองของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอไทรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

5.1 ทำให้ทราบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไทรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไทรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

5.3 ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไทรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

5.4 ทำให้ทราบนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไทรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

6. วิธีดำเนินการวิจัย

6.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระภิกษุในเขตพื้นที่การปกครองของคณะสงฆ์เขตอำเภอไทรบึง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 205 รูป โดยมีจำนวนวัดทั้งสิ้น 36 แห่ง (ข้อมูลบัญชีสรุปพระภิกษุในเขตพื้นที่การปกครองของคณะสงฆ์เขตอำเภอไทรบึง จังหวัดศรีสะเกษ)

6.2 ได้แก่ พระภิกษุในเขตพื้นที่การปกครองของคณะสงฆ์เขตอำเภอไทรบึง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 136 รูป โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (สุจินต์ ธรรมชาติ, 2549, หน้า 48) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 154 คน

6.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม แบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็นสามตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย พรรษา วุฒิการศึกษาสายสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรมและเปรียญธรรม เป็นแบบสอบถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไทรบึง จังหวัดศรีสะเกษ เป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไทรบึง จังหวัดศรีสะเกษ เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

6.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

7. ผลการวิจัย

7.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีพรรษาต่ำกว่า 10 พรรษา จำนวน 79 รูป คิดเป็นร้อยละ 58.50 และมีพรรษา 10 พรรษาขึ้นไป จำนวน 57 รูป คิดเป็นร้อยละ 41.50 มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 101 รูป คิดเป็นร้อยละ 74.80 และมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 35 รูป คิดเป็นร้อยละ 25.20 มีวุฒิการศึกษาทางธรรม ไม่มีวุฒินักธรรม จำนวน 53 รูป คิดเป็นร้อยละ 39.30 รองลงมาคือ นักธรรมชั้นตรี – เอก จำนวน 52 รูป คิดเป็นร้อยละ 38.50 เปรียญธรรมประโยค 1 – 3 จำนวน 20 รูป คิดเป็นร้อยละ 14.80 และ เปรียญธรรมตั้งแต่ ประโยค 4 ขึ้นไป จำนวน 11 รูป คิดเป็นร้อยละ 7.40 ตามลำดับ

7.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ พระสงฆ์ซึ่งมีระดับการศึกษาสายสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีและสูงกว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลปรากฏดังต่อไปนี้

1) พระสงฆ์ซึ่งมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ทั้งหกด้านอยู่ในระดับมาก ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ ด้านการปกครอง และด้านการสาธารณสงเคราะห์

2) พระสงฆ์ซึ่งมีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมากที่สุดด้าน และระดับปานกลางสองด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านศาสนศึกษา ด้านการสาธารณูปการ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านการปกครอง

7.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า พระสงฆ์ซึ่งมีพรรษา ระดับการศึกษาสายสามัญ และวุฒิการศึกษาทางธรรมและเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

8. อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย พบประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

8.1 ผลการวิเคราะห์ ความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ

ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านการปกครอง พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูพระสอนปรีชาธรรม เปรียญธรรม ได้เป็นผู้ปกครองคณะสงฆ์ตามแต่โอกาส รองลงมาคือ การใช้อำนาจและหน้าที่ดำเนินการบริหารจัดการวัด และการปฏิบัติหน้าที่ในการสอดส่อง ดูแล และรักษาความเรียบร้อยของวัดได้เป็นอย่างดี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การออกระเบียบในการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ตามลำดับ

2) ด้านศาสนศึกษา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การควบคุม เร่งรัดให้มีการเรียนการสอนนักธรรม ตามหลักสูตรนักธรรมตามคำสั่งของมหาเถรสมาคม รองลงมาคือ การจัดหาทุนการศึกษาให้แก่พระสงฆ์ที่เรียน นักธรรม และ บาลี และการศึกษาด้านอื่นๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สอนพระปรีชาธรรม เปรียญธรรมบาลีประโยคต่างๆ ให้มีขวัญและกำลังใจ ตามลำดับ

3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการจัดการศึกษาที่สนองความต้องการของชุมชน รองลงมาคือ การจัดตั้งโรงเรียนสอนพระปรีชาธรรมสายสามัญและบาลีขึ้นในวัด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ มีการสนับสนุนหรือจัดครูพระไปช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาต่าง ๆ ตามลำดับ

4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การจัดตั้งให้มีการพิมพ์หนังสือธรรมะ หรือเทศน์ ออกเผยแผ่เป็นธรรมทาน รองลงมาคือ การเผยแผ่ธรรม โดยวิธีการเทศนา การปาฐกถา และการอภิปรายในโอกาสต่าง ๆ ทั้งในวัดและนอกวัด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การจัดตั้งห้องสมุดภายในวัดเพื่อประโยชน์ในการศึกษาธรรมบาลีแก่พระสงฆ์ สามเณร และประชาชน ตามลำดับ

5) ด้านการสาธารณูปการ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขต อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การดูแล ซ่อมแซมและปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุ ภายในวัดที่ชำรุดทรุดโทรม รองลงมา คือ การควบคุมดูแลการก่อสร้าง โดยส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การจัดให้วัดเป็นสถานที่สัปปายะเหมาะสมแก่การเป็นศาสนสถาน สำหรับการพำนักอาศัยอยู่เพื่อการประพฤติปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์ หรือการจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชน ตามลำดับ

6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขต อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การดำเนินกิจการสาธารณสงเคราะห์ด้วย

การพัฒนาสร้างถนน ขุดลอกคูคลอง เป็นต้น รองลงมาคือ การจัดทำถนนภายในวัดให้สะดวกแก่การสัญจรไปมา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยธรรมชาติ และผู้มีความเดือดร้อนอื่น ๆ ตามลำดับ

8.2 อภิปรายผลความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ของพระสงฆ์ที่มีพรรษา วุฒิการศึกษาสายสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกัน ดังนี้

จากผลการศึกษาวิจัย ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งจะได้อภิปรายผลในแต่ละประเด็น ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า พระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ มีหลักการปฏิบัติงานตามกฎระเบียบ และตั้งมั่นอยู่ในหลักพระธรรมวินัยเป็นสำคัญ แต่บางส่วนการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ มีการบริหารไม่ค่อยราบรื่นเท่าที่ควร ทั้งในด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ การกำกับดูแล แนะนำสั่งสอนพระภิกษุ สามเณรและฆราวาสผู้อยู่ในวัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ดึงดูด ให้อยู่ในศีลธรรมอันดี มีปฏิบัติศาสนกิจการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของวัดให้สำเร็จไปด้วยดี มีประสิทธิภาพสูง และการเสริมสร้างความศรัทธาเลื่อมใสให้แก่ประชาชน และส่งผลให้ประชาชนเข้าวัดปฏิบัติตามพระธรรมคำสอน การดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุ สามเณร และประชาชนผู้สนใจ ได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนที่ไม่ราบรื่น เนื่องจากปัญหาทางหลายด้าน เช่น การอุดหนุนส่งเสริมจากงบประมาณ หรือปัจจัย 4 ที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องทุนแรงกระจายทางหลายด้าน ทั้งภายใน และภายนอกที่จะเข้ามาสนใจให้มาก ช่วยมีแรงกระตุ้นในการผลักดันส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นมากขึ้น พระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ บริหารงานด้านการปกครองได้ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากประสบปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม จึงทำให้การบริหารงานไม่สะดวกราบรื่น ผลการวิจัยประเด็นนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ พระอธิการชรัตน์ ฐิตคุโณ ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ผลการวิจัยพบว่า พระภิกษุและสามเณร มีความเห็นต่อบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า พระภิกษุและสามเณรมีความเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในด้านการปกครอง ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในด้านการศึกษาสงเคราะห์

ด้านการปกครอง พบว่า พระสงฆ์มีความเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอภิปรายได้ว่า พระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ บริหารงานด้านการปกครองได้ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากประสบปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การแตกแยกทางความคิดของคนในสังคม จึงทำให้การบริหารงานไม่สะดวกราบรื่น ดังนั้นการบริหาร

งานควรคำนึงถึงปัจจัยทั้งภายในและภายนอก สร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อแก้ปัญหา

ด้านศาสนศึกษา พบว่าพระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระสงฆ์เห็นว่า พระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรอยู่เสมอทั้งด้านนันทกรรมและบาลี และการศึกษาสามัญควบคู่กันไป โดยมีการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุ สามเณร และประชาชนผู้สนใจได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อการศึกษาแก่พระภิกษุและสามเณร มีการควบคุม เร่งรัดให้มีการเรียนการสอนนันทกรรม ตามหลักสูตรนันทกรรมตามคำสั่งของมหาเถรสมาคม และยังมีกรมอบทุนการศึกษา

ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือการเผยแผ่ศาสนธรรม ถือเป็นบทบาทหน้าที่หลักของพระสงฆ์ทุกรูปที่ต้องยึดถือปฏิบัติ การเผยแผ่ศาสนธรรมเป็นภารกิจที่มีความสำคัญยิ่งทั้งต่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา และต่อความสงบร่มเย็น และความสุขของมวลมนุษยชาติที่ตนได้น้อมนำเอาหลักธรรมจากพระพุทธศาสนาไปเป็นประทีปธรรมนำชีวิต เป็นการปลูกฝังอบรมให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนดี มีศีลธรรมและประพฤติปฏิบัติชอบ อบรมสั่งสอนประชาชนให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ การบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทุกๆด้าน เช่น การเทศน์ การบรรยายธรรม การปาฐกถา และการอภิปรายในโอกาสต่างๆ ทั้งในวัดและนอกวัด รวมถึงการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานทุกๆ วันพระหรือวันอาทิตย์ อยู่เสมอ มีการจัดให้มีกิจกรรมการบำเพ็ญกุศลในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันมาฆบูชา และส่งเสริมให้พระในปกครองเป็นพระวิทยากรอบรมจริยธรรมในโรงเรียน การจัดตั้งห้องสมุดภายในวัดเพื่อประโยชน์ในการศึกษาธรรมบาลีแก่พระสงฆ์ สามเณร ปละประชาชน จึงทำให้การบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ เป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างมาก

ด้านการสาธารณูปการ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระสงฆ์ เห็นว่าการบริหารการสาธารณูปการ เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะสงฆ์โดยตรง ในการดำเนินพัฒนาวัดในด้านอาคารสถานที่ สถาปัตยกรรมสิ่งแวดลอม การก่อสร้าง การบูรณปฏิสังขรณ์ และการจัดให้มีการบำรุงดูแลรักษาศาสนสมบัติของวัด เช่น อุโบสถ วิหาร เจดีย์ กุฏิ กำแพง ซุ้มประตู ศาลาการเปรียญ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้วัดเป็นสถานที่สัปปายะเหมาะสมแก่การเป็นศาสนสถาน สำหรับการพำนักอาศัยอยู่เพื่อการประพฤติปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์ หรือจัดกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนนั้นๆ การสาธารณูปการจะเน้นในเรื่องการก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ตลอดถึงการทำนุบำรุงรักษาวัดและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ซึ่งพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ให้ความสำคัญในเรื่องทำนุบำรุงสิ่งก่อสร้างต่างๆ ภายในวัดให้คงอยู่เสมอ

ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าการสาธารณสุขสงเคราะห์เป็นการดำเนินการสงเคราะห์แก่ประชาชน ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ ด้วยกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาต่างๆ เป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่างๆ ของพระสงฆ์ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสมณภาวะโดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ การให้วัดเป็นสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนหรือการบำเพ็ญกุศลในประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตด้านต่างๆ ได้แก่ การเกิด การแก่ การเจ็บ และการตาย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้ดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา รวมถึงการสงเคราะห์ของคณะพระสงฆ์และวัดที่ประสพภัยและขาดแคลน การสนับสนุนหรือการสงเคราะห์สังคมการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่อสังคม พระสงฆ์เห็นว่า บทบาทการพัฒนาด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในเขตอำเภอไพรบึง ให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างสถานที่สาธารณะต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกที่อาศัยอยู่ติดกับวัด และเพื่อเป็นประโยชน์กับประชาชน ที่มาทำบุญ และการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนที่วัดให้ได้รับความสะดวกสบายมาก

1) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามพรรษา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกันต่างก็มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึงที่เหมือนกัน โดยที่พระสังฆาธิการจะให้ความสำคัญในการบริหารกิจการในทุกด้านให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์มากที่สุด ทั้งเอาใจใส่ดูแลพระภิกษุสามเณรที่อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าพระภิกษุนั้นจะมีพรรษามากหรือพรรษาน้อยก็ตาม และจัดหาทุนการศึกษาได้แก่ พระสงฆ์ที่เรียน นักรธรรม และบาลี และการศึกษาด้านอื่นๆ อย่างเท่าเทียมกัน เป็นต้น จึงทำให้พระภิกษุสงฆ์มีความเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการที่ไม่แตกต่างกัน

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามพรรษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 โดยพระสงฆ์ที่มีพรรษา 10 พรรษาขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ มากกว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษาน้อยกว่า 10 พรรษา ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกันต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง ที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากพระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ในวัดนั้นมีพรรษาที่ต่างแตกต่างกัน ได้เห็นถึงการบริหารงานของพระสังฆาธิการที่มากบ้างน้อยบ้าง ถึงแม้ว่ากิจการบางอย่างจะเห็นเหมือนกัน เช่น การเผยแผ่ธรรม โดยวิธีการเทศนา การปาฐกถา และการอธิบายในโอกาสต่างๆ ทั้งในวัดและนอกวัด การจัดให้มีกิจกรรมการบำเพ็ญกุศลในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น การหล่อเทียนเข้าพรรษา วันเข้าพรรษา วันมาฆบูชา เป็นต้น ส่วนการที่พระสงฆ์ที่มีพรรษา 10 พรรษาขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ มากกว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษาน้อยกว่า 10 พรรษา อาจเป็นเพราะว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษา 10 พรรษาขึ้นไป มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์มากกว่าพระสงฆ์ที่มีพรรษาน้อยกว่า 10 พรรษา จึงทำให้มีความคิดเห็นที่มากกว่า

3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสายสามัญ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิกการศึกษาสายสามัญต่างก็มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง ที่เหมือนกัน เนื่องจากการเข้ามาจำพรรษาอยู่ในวัดนั้น คณะสงฆ์ได้มีการออกระเบียบในการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะของพระสงฆ์ไว้แล้ว อีกทั้งมีพระวินัยต่างๆ ที่พระสงฆ์ต้องปฏิบัติตามที่เหมือน จึงทำให้พระสงฆ์ไม่ว่าจะมีวุฒิกการศึกษาสายสามัญที่ต่างกันเพียงใดก็ต้องปฏิบัติที่เหมือนกัน ไม่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก หรือยกย่องผู้ที่มีการศึกษาที่สูงกว่าให้ได้รับสิทธิอันนอกเหนือจากที่กฎระเบียบที่วางไว้ จึงทำให้พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการที่ไม่แตกต่างกัน

4) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามวุฒิกการศึกษาทางธรรม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยกลุ่มวุฒิกนักรธรรมชั้นตรี ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ น้อยกว่ากลุ่มวุฒิกนักรธรรมชั้นโท, กลุ่มวุฒิกนักรธรรมชั้นเอก และกลุ่มไม่มีวุฒิกนักรธรรม ส่วนกลุ่มวุฒิกนักรธรรมชั้นโท ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ น้อยกว่ากลุ่มวุฒิกนักรธรรมชั้นเอก และกลุ่มไม่มีวุฒิกนักรธรรม ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิกการศึกษาทางธรรมต่างกันต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึงแตกต่างกันออกไป เนื่องจากพระสงฆ์ได้มีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการศึกษาโดยการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุ สามเณร และประชาชนผู้สนใจได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย ตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จัดหาทุนการศึกษาให้แก่พระสงฆ์ที่เรียน นักรธรรม และบาลีสรรหา ส่งเสริม และ พัฒนาครูสอนนักรธรรม จึงทำให้พระสงฆ์เห็นถึงการบริหารงานที่ดีของพระสังฆาธิการ ส่วนการที่กลุ่มวุฒิกนักรธรรมชั้นตรี ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ น้อยกว่ากลุ่มวุฒิกนักรธรรมชั้นโท, กลุ่มวุฒิกนักรธรรมชั้นเอก และกลุ่มไม่มีวุฒิกนักรธรรม ส่วนกลุ่มวุฒิกนักรธรรมชั้นโท น้อยกว่ากลุ่มวุฒิกนักรธรรมชั้นเอก และกลุ่มไม่มีวุฒิกนักรธรรม อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานของพระสังฆาธิการได้มีการพัฒนาและส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงทำให้ผู้ที่สนใจในการศึกษานักรธรรมมีมากขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มที่มีนักรธรรมที่สูงกว่าจะเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและการสนับสนุนในการศึกษาทางธรรมมากขึ้น จนเกิดนักรธรรมในชั้นต่างๆ ที่มีมากขึ้นและสูงยิ่งขึ้น 5) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามวุฒิกการศึกษาปริญญาธรรม โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิกการศึกษาปริญญาธรรมต่างกันต่างก็มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์เขตอำเภอไพรบึงเหมือนกัน เนื่องจากคณะสงฆ์จะให้ความสำคัญในการบริหารกิจการในทุกด้านเพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น การให้การศึกษาทางธรรมก็เป็นอีกกิจการหนึ่ง ที่พระสงฆ์มีการสนับสนุนและส่งเสริม จึงทำให้พระสงฆ์ที่มีวุฒิกการศึกษาปริญญาธรรมและไม่มีต่างก็เห็นถึงการบริหารกิจการที่ดีของพระสังฆาธิการ

8.3 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้

1) ด้านการปกครอง ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลพระภิกษุ สามเณร ในปกครองไม่ทั่วถึง พระเถระผู้ใหญ่ไม่ค่อยใกล้ชิดกับพระภิกษุ สามเณรเท่าที่ควร ขาดความสัมพันธ์กันระหว่างพระภิกษุ สามเณรใหม่ และพระเถระหรือพระที่อยู่ก่อนแล้ว

2) ด้านศาสนศึกษา ได้แก่ พื้นฐานของพระภิกษุ สามเณรที่เรียนหนังสือนั้นยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร การศึกษาในประโยคบาลีชั้นสูงๆ ยังมีน้อย ขาดครู – อาจารย์ที่ทำการสอนนักธรรมและบาลีในชั้นสูง ขาดความเข้มงวดสำหรับพระภิกษุ สามเณรที่เริ่มเข้ามาเรียน ขาดเงินทุนการศึกษาในการสนับสนุนให้แก่พระสงฆ์ที่เรียน นักธรรม และบาลี และการศึกษาด้านอื่นๆ

3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ ยังขาดบุคลากรที่มีคุณภาพและไม่เพียงพอเท่าที่ควร โดยเฉพาะด้านพระภิกษุ สามเณรผู้มีความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติด้านกรรมฐาน การสนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีการศึกษาในระดับสูงค่อนข้างน้อย และการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการจัดการศึกษาที่สนองความต้องการของชุมชนยังมีน้อย

4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ พระนักเทศน์ภายในวัดที่เทศน์ได้ดีมีน้อย มีการจัดอบรมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พระภิกษุ สามเณร และบุคคลทั่วไปยังค่อนข้างน้อย ประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสได้ฟังธรรมมากนัก นอกจากตามเทศกาลต่าง ๆ

5) ด้านการสาธารณูปการ ได้แก่ การจัดสรรที่อยู่อาศัยของพระภิกษุ สามเณรของแต่ละวัด ยังไม่ค่อยดีเท่าที่ควร รูปแบบการก่อสร้างของแต่ละวัดมีความแตกต่างกันมาก บางวัดมีสิ่งก่อสร้างเกินความจำเป็น

6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ได้แก่ บางวัดยังมีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินสาธารณะกับประชาชน การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนรอบ ๆ วัดยังมีน้อย และการจัดกิจกรรมที่เป็นส่วนรวมบางอย่างไม่ควรจัดภายในวัด

9. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผล โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ดังนี้

1) ด้านการปกครอง ได้แก่ ควรมีการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลพระภิกษุ สามเณรในปกครองให้ทั่วถึงมากขึ้น พระเถระผู้ใหญ่ควรมีการพูดคุย หรือสั่งสอนเรื่องการเรียนแก่พระและสามเณร ควรจัดให้มีการประชุมพระภิกษุ สามเณรทุกๆ เดือน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ควรจัดให้มีกฎระเบียบอย่างเท่าเทียมกัน และควรให้พระภิกษุ สามเณรรุ่นใหม่ๆ ช่วยอุปัฏฐากพระเถระเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2) ด้านศาสนศึกษา ได้แก่ ควรมีการสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุ สามเณรจากรัฐบาล และเอกชน ควรสนับสนุนการศึกษานักธรรมและบาลีในชั้นสูง ๆ ควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

ในนักรธรรมและบาลีในชั้นสูงๆ มาทำการสอน ควรมีการสนับสนุนการศึกษาทางโลกและทางธรรม และควรมีการจัดหาเงินทุนการศึกษาและการสนับสนุนให้แก่พระสงฆ์ที่เรียนนักรธรรมและบาลี และการศึกษาด้านอื่นๆ และมอบทุนการศึกษาแก่พระภิกษุ สามเณรที่สอบผ่านเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ

3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ได้แก่ เพิ่มบุคลากร และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาสงเคราะห์ให้มากขึ้น ควรมีการสนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนในระดับสูงๆ ขึ้นไปควรจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาธรรมะ สำหรับพระภิกษุ สามเณร และบุคคลทั่วไป และควรมีการจัดให้วัดเป็นศูนย์กลางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการจัดการศึกษาที่สนองความต้องการของชุมชนให้มากขึ้น

4) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ส่งเสริมและจัดอบรมพระภิกษุ นักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรให้พระภิกษุได้มีการจัดอบรมธรรมะหรือหลักการปฏิบัติหรือควรจัดให้มีการสนทนาธรรมกันตามสมควร โดยจะจัดในรูปแบบการอบรมหรือเข้าค่ายไปปฏิบัติธรรมนอกสถานที่ และควรมีการจัดค่ายคุณธรรมหรือค่ายพุทธบุตรอยู่เสมอๆ และควรเน้นในเรื่องหลักธรรมในการแสดงธรรมให้มากกว่านี้

5) ด้านการสาธารณูปการ ได้แก่ ควรมีการจัดสรรที่อยู่ให้เพียงพอกับจำนวนของพระภิกษุ สามเณรเพื่อลดความแออัด และควรมีการควบคุมการก่อสร้างไม่ให้เกินความจำเป็น

6) ด้านสาธารณสงเคราะห์ ได้แก่ ควรทำความเข้าใจในการใช้ที่ดินสาธารณะเพื่อความสามัคคี ควรมีผู้สนับสนุนในการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ บริเวณรอบวัด และไม่ควรมีการจัดกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาภายในบริเวณวัด

9.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในจังหวัดศรีสะเกษ”
2. ควรศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ”
3. ควรศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของพระสังฆาธิการเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ”

10. บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.
- การศาสนา. กรม. **รายงานวิจัยแนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2540.
- กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติกฎระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2542.
- คะเนิงนิตย์ จันทบุตร และสุบรรณ จันทบุตร. **หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาวิวัฒน์**. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค, 2545.
- จำลอง เงินดี. **เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2534.

- ไชย ฌ พล. **การปกครองของพระพุทธเจ้าระบอบธรรมาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย, 2537.
- เด่น ชะเนติย์. **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2533.
- ดรุณี ญาณวัฒนา และคณะ. **ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด ศึกษาเฉพาะกรณีวัดอัมพวัน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2533.
- ดิณ ปรัชญพฤทธิ. **หลักการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- ทองหล่อ เดชไทย. **แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสาธารณสุข**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535.
- จนจรส พูนสิทธิ์. **การจัดการองค์การและการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก, 2541.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. **วิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วี.อินเตอร์พรีน จำกัด, 2550.
- ธีระวุฒิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : อักษร-ปริทรรศน์, 2534.
- นิตย์ สัมมาพันธ์. **การบริหารเชิงพุทธ**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2529.
- นพมาศ ธีรเวคิน. **จิตวิทยาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- บุญชม ศรีสะอาด. **วิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, 2535.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. **วิธีวิจัยการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : พิชญา พรินติ้ง, 2534.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. **สุขภาพในฐานะปกครองตนเอง**. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล, 2532.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏนครปฐม, 2542.

11. คำขอขอบคุณ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยการความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเยตต์ ขอกราบขอบพระคุณ พระราชปริยัติวิมล, ดร.รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเยตต์ ที่ได้เปิดสถานการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้น ณ สถานที่แห่งนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้ศึกษา จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพรขอบคุณ ดร.ไพรัช พันชมภู ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ การปกครอง รองศาสตราจารย์ ดร.อุดม พิริยสิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์วินัย สุพรรณม์ อาจารย์นพรุจ คำเหนือ นางทิพย์สุดา ภักดีไสย ที่ได้อนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย และกรุณาให้ความรู้และคำแนะนำตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอเจริญพรขอบคุณคณาจารย์ สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจนนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครองทุกท่าน ที่กรุณาให้กำลังใจ รวมทั้งความห่วงใยที่มอบให้ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ เจ้าคณะอำเภอไพรบึง ตำบลไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ และพระภิกษุทุกรูป ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีทั้งหมดนี้แด่พระอุปัชฌาย์ และพระอาจารย์ ผู้ให้กำเนิดชีวิตในทางพระพุทธศาสนา และขอเจริญพรขอบพระคุณคุณพ่อสนั่น ธรรมคุณ และคุณแม่แก้ว ธรรมคุณ ผู้ให้กำเนิดเป็นพุทธบุตร พี่น้องในครอบครัวและญาติมิตร ตลอดทั้งพระภิกษุ สามเณรผู้ที่คอยช่วยเหลือทุกท่านที่มีพระคุณให้กำลังกาย กำลังใจ จึงทำให้ผู้ศึกษามีกำลังใจในการเขียน วิทยานิพนธ์ยิ่งขึ้น จนสำเร็จลงได้